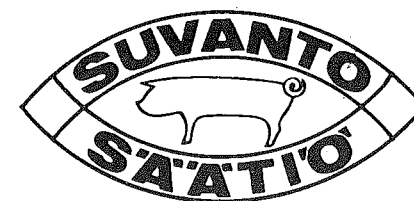

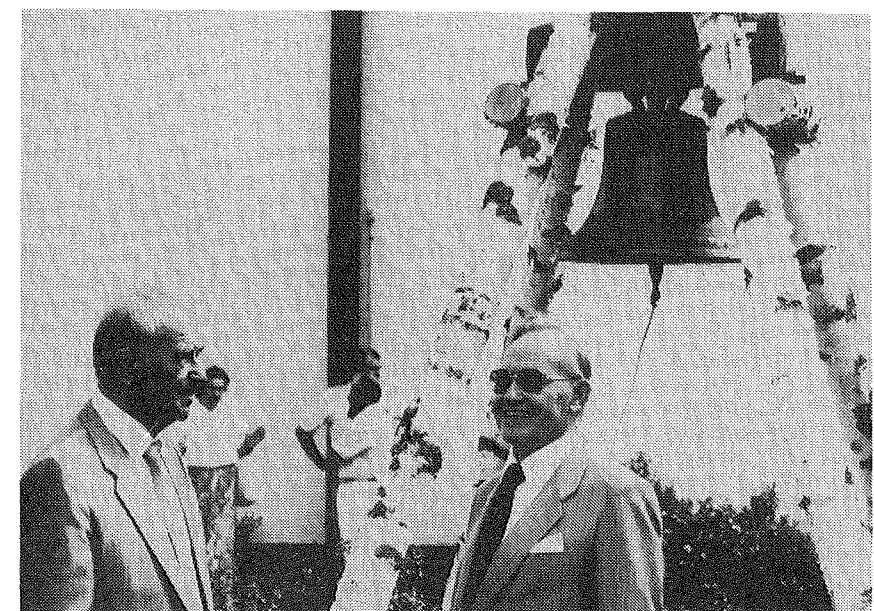
SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 6 1991
SYYSKUU

Sakkolanjuhlat juhlittiin Orivedellä 3.—4.8. Kotipitäjän kirkonkello oli tapahtuman vetonaula. Kellon äärellä kuulumisia vaihtoivat myös Suvantosäätiöstä puheenjohtajat Yrjö Raaska (vas.) ja Eero Kurikka.

TOIMITUKSEN TUOLI

Aurinkoinen elokuun alun viikonvaihe Orivedellä oli yhtä juhlaa. Sakkolalaisia saapui pitäjäjuhille samamäärin: lauantai-iltana muistojen parissa oli kolmisensataa henkeä eikä sunnuntain päiväjuhlan väkimäärä tainnut kauaksi kuudestasadasta jäädä.

Juhlien vetonaula oli tietenkin Sakkolan kirkonkello, jonka hankkimiseksi oli juhlatoimikunnan puheenjohtaja Sampo Viskari tehnyt roppakaupalla töitä. Eikä aivan selkokuksista asia sujunutkaan: ensin saatu kello oli matkassa ilman kieltä — ja mitenkäs sellaista soitat? Viskari junaili asian niin, että museoviraston väki hätäkoukous pidettyään päätti antaa aikaisemmin ehdotetusta kielletyn toisen kirkonkellon.

Ja se soi! Hiljaisina kuunneltiin kellon ääntä niin lauantai-illan hartauden kuin sunnuntain jumalanpalveluksen alkajaisiksi. Kello oli vakuutettu 200.000 markan summasta, eikä ihme, että Sampaakin huokasi helpotuksesta, kun arvokas esine oli onnellisesti palautettu juhla-reissultaan. Kellon pitimiksi nikkaroitu komea koivuinen jalka meni Oriveden kirkkoherran pyynnöstä lahjoitukseksi Oriveden seurakunnan leiripapin kellotelineeksi.

Juhlat soluivat perinteisessä muis-

tojen tunnelmissa. Päiväjuhlan kohdaksi moni näki pukukavalkadin Siitaman nuorisoseuralta: pukukavalkadi kertoi Suomen Kohtalon vuosista lähtien liikkeelle vuoden 1939 linnoitustöiden ajalta.

Juhlapuhujaksi oli saatu karjalaisjuurien kansanedustaja Anneli Taina. Hänen puheensa löytyy toisaalta. Samoin on luettavana Topi Aavan mietteitä juhlien jälkeisistä tunnelmista.

Kaikkiaan pitäjäjuhlista näytti lähtevän tyytyväistä väkeä. Juhlien järjestämisestä kiitokset kuuluvat kaikille niihin työpanoksensa uhranneille!

Vaikka juhlien jälkeen on taas arki edessä ja kukin palasi tahoilleen, jäi varmasti muillekin kuin Topi Aavalle mietteitä ja haaveita Karjalasta ja sen rakkaasta kotipitäjästä. Vuotuiset pitäjäjuhlat ovatkin varmasti nykyisten mittavien kotiseutumatkojen ohella oiva perinteiden ja juurien haun lietoja myös nuoremmalle polvelle — sitä ainakin vakuuttelivat myös juhlapuhuja Anneli Taina ja

tervehdyspuheen pitänyt Reima Viskari.

— — —
Mutta syksy on jo käsillä, ja teillä kädessäanne Suvannon Seudun kuudes numero. Tänä vuonna tulee vielä kaksi pitäjälehteä: toinen on tarkoitus aikaansaada lokakuuksi, viimeinen joulun alla. Lokakuun numeron materiaali tarvitaan kuitenkin pikaisesti toimitukseen, ja jouluisia juttujakin on jo hyvä kirjoitushaluisten ryhtyä miettimään. Terveisin

Marjo Ristilä-Toikka

Valmistuneita

Joensuun Metsä- ja Puutalousoppilaitoksesta on puukaupalliselta linjalta valmistunut 10.5.1991 metsäinsinööriksi Mika Veli Einar Rajamäki. Vanhemmat Airi ja Pertti Rajamäki Ahlaisista. Äidin vanhemmat Martta o.s. Savela ja Eino Karvanen Riiskasta.

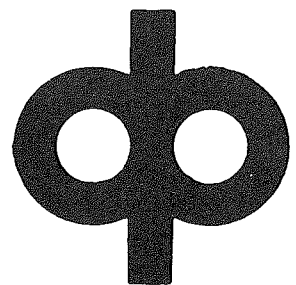
PITO-KALAASI KY

JUHLA- JA MERKKIPÄIVÄPALVELU

AILA JA KATI HEIKKILÄ puh. 433 902

VALMISTAMME JUHLANNE KOTITEKOISIN TUOTTEIN!
JÄRJESTÄMME MYÖS OHJELMAA.

— — —
AILA HEIKKILÄ Saarenkärjenk. 1 B
33300 TAMPERE puh. 433 902

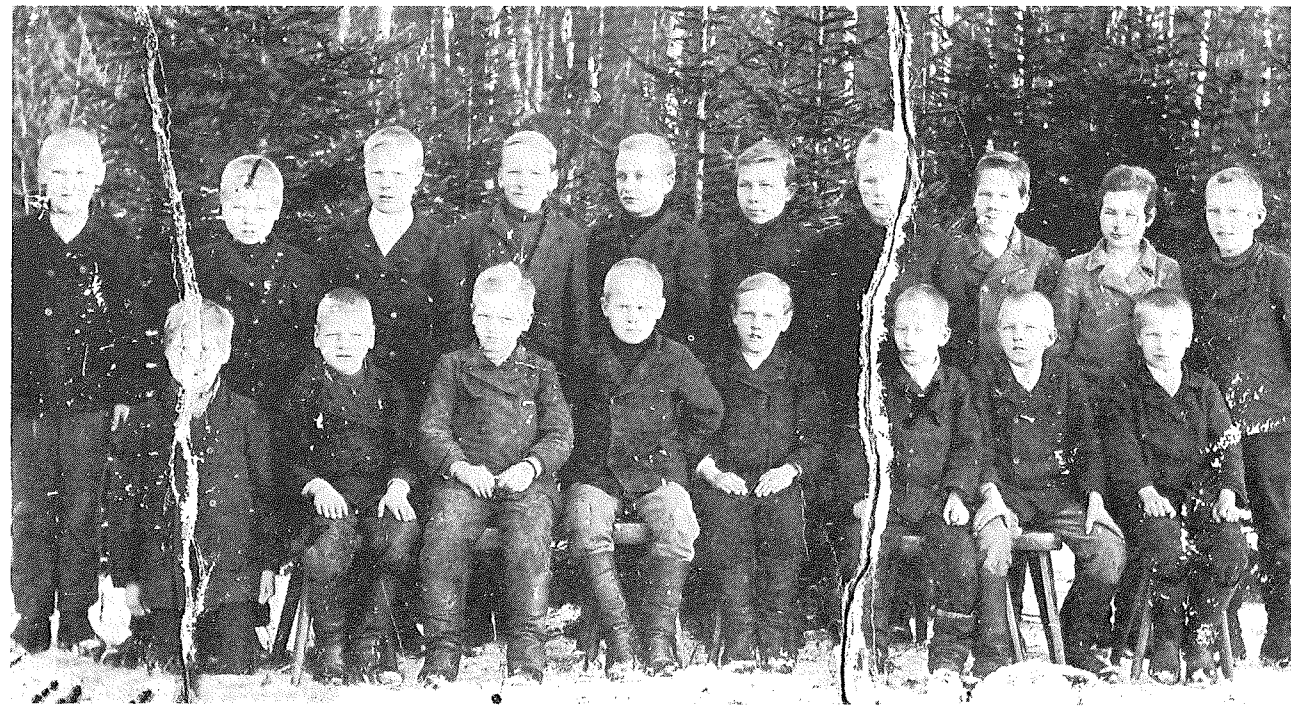
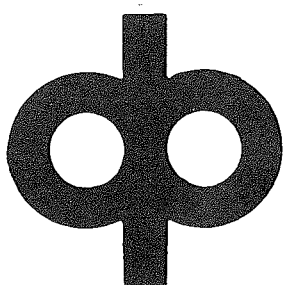

TÄMÄN PÄIVÄN PANKKIPALVELUA

— PERINTEISIIN NOJAUTUEN —

TAMPEREELLA JA YMPÄRISTÖSSÄ

**TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI**

Patriarkat koulupoikina

Vilakkalan "patriarkat" koulupoikina koulun pihalla vuosisatamme alkuvuosina. Taustana hyvin hakattu Jortikan metsä. Kuka muistaa vielä: Manu Viskari, Juho Repo, (Petälän Jussi), Pekka Kuuppo, Oiva Repo, Albert Viskari, Albin Viskari, Apron Hinkkanen. Ikämiehet tuntevat varmaan useampiakin. Tarina kertoo, etteivät tytöt sopineet sinä päivänä samaan kuvaan! Mikä olikaan vahinko. Terveisiä poikien jälkipolville aina kolmanteen ja neljänteen polveen saakka.

Veera Viskari

Tilausmaksuista

Suvannon Seudun tilaajalistat on tämän vuoden alkupuoliskolla siirretty tietokoneen käsittelyyn. Kuten tilaajat huomasivat, enää ei saapunutkaan käsikoneella kirjoitettua maksukuittia.

Vastaisuudessa tilausmaksujen kanssa on käytäntönä se, että rahaa ei pidä etukäteen laittaa minnekään. Tilaukset ovat kesto-tilauksia, ja niistä saapuu ajallaan lasku postissa. Mikäli taas ei enää halua pitäjälehteään saada, tulee siitä ilmoittaa toimituksen numeroon 931-748 448 iltaisin. Lahjatilauksen teko onnistuu edelleen.

Sen sijaan käytöstä on poistumassa lehtitoimistojen palvelu: jos lehden tuloon vuodenvaihteen jälkeen jostain syystä tulisi katkos, sekin hoi-

tuu toimituksen kanssa asioimalla. Lehtitoimistopalvelut ovat sen verran arvokkaita, että ne lakkautetaan Suvannon Seudun osalta, ja tilaukset tulee näiltäkin osin hoitaa toimituksen kautta.

Tpsin uskolliset asiamiehet ovat yhä välittäneet tilauksia — siitä kiitoksia heille. Mutta asiamiehienkään ei enää tarvitse välittämäänsä tilauksia laskuttaa, vaan laskutus hoituu muiden tilausten mukana atk:ltä.

Heinäkuulla lähti postiin vielä joukko karhumakirjeitä kuluvaan vuoden lehdistä. Osa niistä oli aiheettomia, koska tieto maksuista ei ollut aina kulkenut perille vanhan ja uuden maksukäytännön vaihdoksissa. Toivottavasti aiheettomat karhumakirjeet eivät närkästyttäneet niiden

saajia. Puhelinsoitolla on näitäkin asioita jo saatu hoidettua.

Suvanto-Säätiön valtuuskunta oli keväällä koolla Lempäälässä. Koukousessa pitkien keskustelujen jälkeen tultiin siihen tulokseen, että ensi vuodeksi lehden tilaushintaa nostetaan. Tuleva tilausmaksu on 70 markkaa. Vaikka korotus nyt onkin tuntuva, on tarkoitus, että tällä tilausmaksulla saadaan lehde-teen kulut katettua usean tulevan vuoden ajan, eikä korotuksiin siten taas vuosien ole tarvetta. Tuolla 70 markan vuosimaksulla saa pitäjälehd- den 8 vuotuis- ta numer- o- a — kappalehinnaksi tulee kotiin kannettuna 8 markkaa 75 pen- niä.

M.R.T

Juhlapuhujan mietteet

— Äitini Jenny Lamppu oli kotoisin Sakkolasta, Röykkylän kylästä. Tämän kylän väkeä, suuri osa sukulaisiani, vieraili vuosi sitten Sakkolas-
sa. Olin matkalla mukana edustamassa sitä sukupolvea, joka on tutustunut Karjalaan vanhempiensa muistojen kautta, aloitti puheensa kansanedustaja Anneli Taina Sakkola-juhlassa sunnuntaina 4.8. Orivedellä.

— Henkilökohtaisia tuntemuksia on vaikea kuvata. Oli hyvä todeta, että äitini kertomusten ja muisteloiden perusteella syntynyt mielikuva kauniista Karjalasta ja lintujen laulusta oli oikea. Karjala ja Sakkola olivat juuri niin kauniita kuin äitini oli kuvannut. Suvannon seutu, josta niin paljon olin kuullut, näytti melkein tutulta. Eivät varmasti kuvaukset maisemista tai ihanasta elämästä Karjalassa olekaan pelkästään ajan kultaamia mielikuvia vaan silloin ennen elettyä todellista elämää ja ympäristöä.

— Tuntui aika haikealta ajatella Kiviniemessä, että ilmeisesti täällä jossakin vanhempani ovat ensimmäistä kertaa tavanneet toisensa. Isäni Toivo Jussila oli kotoisin täältä Hämeestä Kangasalta. Isäni papereiden joukossa on kirjoitus otsikolla ”Kun hämäläispoika Kiviniemeen tuli”. Isäni oli suorittamassa asepalvelusta Kiviniemessä ja löysi Sakkolasta itselleen vaimon. ”Karjalasta heilin minä löysin” taisi olla isäni lempilaulu.

— Hämäläispojan kirjoituksessa oli se sama totuus, jonka te evakkona Hämeeseen tulleet hyvin tiedätte. Hämäläiset ovat hitaita ja hiljaisia, karjalaiset vilkkaita, iloisia ja nopeasti aikaansaavia. Isäni oli silloin Kiviniemeen tultuaan ihmetellyt sitä, että junassakin ihmiset keskustelivat keskenään ääneen eivätkä kuiskaten niinkuin Hämeessä on totuttu. Äiti aina tapasikin kuvata hämäläisten ja

karjalaisten eroja toteamalla, että karjalaiset hautajaiset on hauskemmat kuin hämäläiset häät.

— Karjalaisten vilkkaus, tunteiden herkkyyks, itkun ja naurun vuorottelu ovat varmasti aikanaan herättäneet kummastusta, kun evakot näille seu-
duille tulivat. Voin hyvin kuvitella, miten karjalaisia kummeksuttiin eikä kohtelu varmasti vaikeana aikana aina ollut ystävällistä. Karjalaisten luontainen optimismisuus on varmasti ollut silloin avuksi, totesi Anneli Taina.

— Suomesta on sodanjälkeisten vuosikymmenten aikana rakennettu hyvinvointivaltio. Meidän nuorempien on kunnioitettava ja arvostettava sitä työtä, jolla meitä vanhemmat sukupolvet ovat tämän hyvinvoinnin rakentaneet. Valitettavasti suomalaiset ovat hämmästyttävän tyytymättömiä oloonsa ja elämänsä eivätkä ymmärrä täällä tehtyjen ratkaisujen ja tehdyn työn arvoa. Monet katsovat maailmaa hyvin kapeasti eivätkä näe, että hyvinvointi ei suinkaan ole itsestäänselvyys vaan on vaatinut paljon työtä.

— Vieraillessani Karjalassa näin sen kaiken kurjuuden, mikä entisillä vehmailla ja hyvin toimeentulleilla alueilla vallitsi. Poliittikkona ajattelin, että jokaisen aineelliseen ympäristöönsä tai demokratiaan ja vaikutusmahdollisuuksiinsa tyytymättömän tulisi vierailla menetetyssä Karjalassa. Siellä voi konkreettisesti verrata suomalaisen hyvinvoinnin tasoa sikäläiseen. Siellä voi nähdä ja ymmärtää, että toisenlaiset päätökset luovat toisenlaiset olosuhteet eikä ole ollenkaan merkityksetöntä, minkälaisen kehityksen suunnan kansakunta itselleen valitsee, juhlapuhuja tuumaili.

— Tällä hetkellä on suomalaisessa yhteiskunnassa tehtävä vaikeita päätöksiä, koska elämme taloudellista laskukautta. Suomalaisten on to-

tuttava siihen, että jatkuva kasvu on ainakin toistaiseksi pysähtynyt. Suomi on kuitenkin yksi maailman rikkaimmista maista ja Suomessa on korkea sosiaaliturva. Siitä syystä mustien kuvien maalaamiseen ja nykyiseen tilanteeseen vertaamiseen pulaaikaan ei ole perusteita. Että ajat ovat olleet ankeammatkin, sen te tiedätte hyvin.

— Tässä tilanteessa, kun menot ovat suuremmat kuin tulot on pakko noudattaa säästäväisyyttä. Samalla on kuitenkin pidettävä huoli siitä, että palvelutasomme säilyy entisenä ja mieluummin paranee. On huolehdittava kaikkein heikoimmassa asemassa olevista ihmisistä nykyistä paremmin.

— Aineellinen hyvinvointi ei takaa henkistä hyvinvointia. Siksi on tärkeää, että tulevina vuosina ymmärretään ennenkaikkea vanhusten tarvitseman henkisen tuen tarve ja kiinnitetään huomio yksinäisyyden synnyttämiin ongelmiin. Elämän hiljentyminen ympäriltä on varmasti juuri vilkkaille karjalaisille erityisen vaikeaa. Siksi pitää vanhusten huollossa ottaa huomioon entistä enemmän vanhusten omat toiveet ja tarpeet, myös kulttuurierot ja muistojen merkitys. Tästä aiheesta on muuten Eeva Kilven romaani ”Elämän evakko-na” erinomainen kuvaus.

— Euroopassa muurit ovat murtuneet ja ihmiset sanovat vapauden olevan heille tärkeintä elämässä. Monet kansat Euroopassa ovat nyt siinä tilanteessa, jossa Suomi oli viisikymmentä vuotta sitten. Silloin suomalaiset päättivät puolustaa vapauttaan ja onnistuivat siinä, mitä tahtoivat. Isänmaallisuutta ja tunnetta suomalaisuudesta tarvitaan nyt avautuvassa ja yhdytyvässä Euroopassa. Kansalliset erityispiirteet ja kansallinen kulttuuri saavat entistä suuremman merkityksen. Kansallisen omaleimaisuuden turvaaminen ja yhteiskunnal-

Sakkola-juhlassa 4.8. Kello kutsui yhteen

lisen kehityksen sekä kansallisen kulttuurin rikastuttaminen ovat entistä tärkeämpiä kansojen välisen yhteistyön lisääntyessä. Karjalan kulttuuriperinne on onneksi vahva eikä sitä siksi uhkaa mikään. Päinvastoin, voimme ylpeänä esitellä muulle maailmalle värikästä kulttuuriperinnettämme, jossa karjalaisen kulttuurin osuus on värikkäin, Anneli Taina sanoo.

— Suomen ei tarvitse kansainvälistyvässä maailmassa nöyristellä eikä olla vaatimaton. Voimme olla esimerkkinä maasta, jossa sisäiset erimielisyydet pyritään sopimaan ja elämään keskenämme rauhassa. Voimme olla esimerkkinä maasta, joka pyrkii ystävällisiin suhteisiin kaikkien maiden ja kansojen kanssa. Voimme olla esimerkkinä maasta, joka ottaa vastaan kotinsa menettäneet kansalaisensa ja turvaa heille täydet elämisen oikeudet. Meillä on paljon annettavaa ja me voimme olla ylpeitä maastamme, kansanedustaja painotti.

— Äitini vanhoista papereista löytyy Sakkolan kunnan arvioimislautakunnan päätös pellon, niittyjen ja metsämaan korvauksesta. Jokainen meistä tietää, etteivät rahallinen korvaus menetetyistä maasta tai elämän alkuun auttaminen uudella kotipaikkakunnalla tai mitkään lohdutuksen sanat korvanneet menetystä elämästä ja tunteista, jotka kodin menettäminen aiheutti. Silti rohkenin puhua

sille joukolle, jonka kanssa olin Sakkolassa, itsenäisyyden merkityksestä minulle, rauhan ajan itsenäisessä Suomessa eläneelle ja saman haluan sanoa teillekin.

— Te sakkolalaiset ja karjalaiset maksoitte heimona ja henkilökohtaisesti kovan hinnan Suomen itsenäisyydestä ja vapaudesta. Te menetitte kotiseutunne, oman yhteisönne ja vuosisatoja siihen alueeseen liittyvän perinteen. Te menetitte ihmishenkiä. Menetykset ja uhraukset ovat mittamattomia. Mutta kaikki te, jotka jouduitte tekemään kovimmat uhraukset, voitte kuitenkin olla onnellisia siitä, että uhraukset eivät olleet turhia vaan ne tehtiin vapauden ja itsenäisyyden säilyttämisen puolesta. Voitte ottaa vastaan nuorempien sukupolvien kiitollisuuden siitä, että uhrauksenne ja menetyksenne pelastivat suomalaiset vuosikymmenten murheelta, kenties uusilta ihmishenkien menetyksiltä ja aineellisesta köyhyydestä. Me säilytimme vapautemme. Koin tämän Karjalan matkalla hyvin voimakkaasti ja esitän tämän teillekin hyvinvoinnin keskellä, rauhassa eläneen sukupolven näkökulmasta.

— Meillä nuoremmilla on nyt vastuu siitä, ettei menetetty Karjala, annetut uhrit eikä vuosikymmenten ku-
luessa tehty työ unohdu vaan että se saa aina, myös tulevaisuudessa sille kuuluvan arvon.

Vaikka pitäjäjuhlilla Orivedellä oli satamäärin väkeä, joutui moni myös syystä tai toisesta jäämään juhlista paitsi. Tässä luettavaksi yksi tervehdys: se on Lauri Paunun laittamasta kirjeestä juh latoimikunnan puheenjohtajalle.

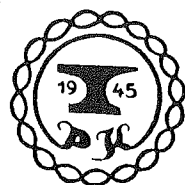
Samppa Viskari,

Hyvä Ystävä:

Sydämellisesti kiittäen kutsusta osallistua Sakkolan juhlaan Orivedellä ilmoitan silloin olevani sitoutunut muualle enkä näinollen voi noudattaa kutsua. Tuntuu hyvältä huomata kuinka rakkaus kotiseutuun on yhdistänyt, ja edelleen yhdistää ihmisiä, jopa seuraaviin sukupolviin. Näytätte meille helpomman osan saaneille esimerkkiä. Entisenä ”sota-sakkolalaisena” tunnen mielihyvää kun huomaa, että kirkonkello ja alttaritaulu kutsuvat vielä uusilla veräjilläkin isäin ja esi-isäin Jumalan eteen.

Olkoon siunattu yhteen tuleminen.

Lauri Paunu 31.7.1991

PÄRSSISEN KONEPAJA

35500 KORKEAKOSKI,
PUH. (935) 81 204, iltaisin (935) 81 435,
Autopuh. 949 239 535

Toimivia metalliovia, ym. rakenteita
Alumiinisovia ja ikkunoita

Onko kukaan säästänyt
VANHOJA SUVANNON SEUTUJA?
Etsin Santeri Ollikaisen kirjoitusta isoisästäni **TUOMAS LAMPUSTA**. Kirjoituksen nimi on: **Tarinaa Ukko-Tommista ja vähän muustakin**. Kirjoitus lienee numeroissa vuosilta 1958—60? Kirjoituksen löytänyttä pyytäisin ottamaan yhteyttä osoitteella Marja-Liisa Lamppu, Albertinkatu 15 A 16 00120 Helsinki tai puh. (90) 630 384. Korvaisimme vaivannäön.

Juhlat ja unelmat

Hellettä jo kolmatta viikkoa. Paita liimautui selkään ajaessani Imatralta kohti länttä. Kun viime talvena paleli, tuumailin että kesällä ei tule niin kuumaa että varjoon menisin. Antaa siis porottaa. On se paita joskus kastunut tuskan hiestä. Ei siis hättää. Onhan vapaa maa mennä vaikka Sakkolajuhliin.

Ajoin itseni piiloon Punkalaitumen Roukanmaan metsään. Sinne siskoni Aunen pihapuiden alle. Oikein varjoisa paikka. Ja rauhallinen. Sillä pihalla asuu runon henki ja olemus. Sanoja istuu kiikun poikkipuul-la ja tuvan katolla. Marttia ei siellä enää ollut.

Ebba ja Esko siitä naapurista pii-pahtivat pihaan. Nämä paikkakuntalaiset, Kotkasta lomailevat, olivat melkein kuin karjalaisia. Syntyi hyvä fiilinki ja mukava kohtaaminen. Luvattiin pitää yhteyttä. Serkku Tauno tavattiin Illossa. Eipä tuo ole karvaansa muuttanut vaikka hipoo jo kahdeksankymppin rajaa. Muisteltiin Vilakkalan aikoja. Ja Riiskan ja Haparaisten. Miten lieneekään niin, että nykyisin tavataan tuttuja enemmän hautajaisissa kuin häissä. Siinä on jotakin häijyä ja kohtalon omaista. Maalisuoraakos tässä jo vedellään. Vai olisiko parikierrosta vielä jäljellä. Eipä silti. Olen saanut lykkäystä jo monta kertaa. Ihan mukava kaveri se "Nurmituomas" — jaksaa kylä uotella. On niin varma lopputuloksesta.

Keula kohti Lempäälää sunnuntai-aamun aikaisessa valossa. Että ne ohrapellot osasivatkin seisoa suorassa. Ihan vähän keltaista hartioillaan. Ilmassa kypsytymisen tuntu.

Halusin käydä tervehtimässä isäni Aavan Aleksanterin muistoa. Viivähtää hetken "ajan mennehen merillä". Tämä uusi sijoituspaikka on ihana. Siinä kirjaston edessä. On parempi kuin entinen. Kiitos vaan muuttoa harkinneille. Se on hyvin toteutettu homma.

Siinä se oli Oriveden kirkon mäellä. Kello. Koivupuisten pitimien varassa. Kellomies veti narusta ja vähän särähtävä ääni kantautui maisemaan. Se oli Sakkolan kellon ääni. Se kutsui meitä ikiaikojen Herran pyhäkseen.

Ei se ääni ollut kokonaan sortunut eikä meiltä heimo hävinnyt. Kello on viettänyt pimeitä öitä kaivossa Sakkolan maaperässä. Se on ollut orpona Kuopion varastossa. Ja nyt se heilähteli herkästi. On meissäkin uurteta ja naarmuja. Jopa hiushalkeamia. Silti me olemme yhä olemassa. Vaikka uskon varassa. Sitä uskoa valoi se vanhus joka pyörätuolissa ja kansallispuvussa tuli juhliin ja kirkkoon. Tuli kun Kempin Elvi vähän auttoi. Sanoi ikää olevan yhdeksänkymmenen yli. Kyynel kimalti poskella kun kuunteli kellon ääntä.

Sortavalan poika puhui kirkossa asiaa selkeästi. Vertaus savenvälajan työhön osui kohdalleen. Me Karjalai-

set olemme olleet Suuren Valajan freijan päällä kauan. Meistä on muokattu jotain kelvollista. Karsittu roskat ja poltettu kestäväksi. Pinta on lasitettu. Kuitenkin työ on vielä kesken. Se on ainaista valmistamista. Montakohan kertaa minut on heitetty kelvottomana pois ja otettu taas uuteen käsittelyyn? Mene ja tiije.

Se lämpö syntyi halauksista ja muistoista. Ja auringosta. Tuttavan halaus vuosien takaa on hyvä asia. Kosketus tekee hyvää. Kosketuksessa laukeavat muistojen siteet. Se jättää hyvän olon.

Juhlan rakentaminen on aina iso asia. Tarvitaan monenlaista. Onnistuneesti olivat järjestäjät hommansa hoitaneet. Hyvää oli paljon mutta kavalkaadi kohtalonvuosilta oli parasta. Liekö siksi että olen itse elänyt nuo historian kovat vaiheet. Meistä monet olivat. Siksi pyrki herkkyys pintaan. Juhlapuhuja oli karjalaista syntyperää. Oikein hyvä puhe. Siinä sitä kuunneltiin Riiskan poikien ja tyttöjen kanssa. Oli meillä melkoisen lämmin olo mutta eihän se järjestäjistä johtunut.

Juhlien asiaselostukset ovat erikseen. Nämä ovat omia tunteita.

Paluutielle lähtiessä aurinko aleni ja asettui taakse. Ukonpilvi tavoitti Tuuloksen tienoilla. Joku jyrähdys, salama ja ropiseva sade. Silmät ties-

Helsingissä tapahtuu

Sakkola-Seuran syksyn ohjelmasta ennakkotietoja.

Kirkkopyhä 6.10. Helsingin Vanhassa kirkossa.

UUDENMAAN Karjalaisseurojen piirin 45 v-juhla 13.10. klo 13 Karjalatalossa.

28.10. Karjalatalossa iltatilaisuus, jossa mm. Sakkola esitellään.

sä — ajatukset Sakkolassa. Siinä se alkoi hahmottua silmiin. Se oli kuin maalaus, kuva. Se oli unelma jostakin.

Kaikki Sakkolan kirkonkellot olivat kappelin tapulissa rinnan ja soittivat kolmisointua. Sakkolajuhlat olivat Suvannon rannalla. Kotona.

Siinä oli motelli ja mökkejä ja valuttakauppa. Se paikka oli Kiviniemen ja Laatokan välillä. Sen olivat vuokranneet Suvantolaiset Karjalaisjärjestöt ja sen olivat rakentaneet suomalaiset. Esittelyssä sanottiin, että tämän paikan ovat rakentaneet Karjalaiset järjestöt kunnioittaakseen esi-isien töitä ja tehdäkseen uusille karjalaisille sukupolville mahdolliseksi viettää lomansa näillä rannoilla. Sinne tuli lomailijoita kaikkialta, mutta osakkeita voivat omistaa vain syntyperäiset karjalaiset ja heidän jälkeläisensä.

Kaikenlaisia unia sitä ajaessaan näkee. Mutta ihmisellä pitää olla unelmia, uskoa ja toiveita.

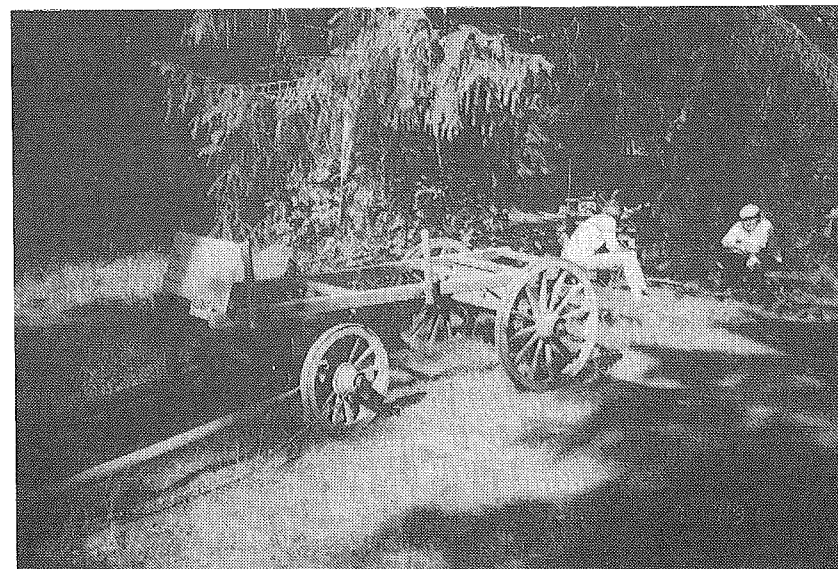
Karjalaa on ostettu, myyty, vaihdettu ja lahjoitettu monta kertaa sen historian aikana. Me olemme rakentaneet kahdesti. Olisiko nyt aika tehdä se kolmas kerta?

Suvannon rannat
nuoruuden muistojeni koti
unelmat kypsyneet
elämän tiiliuunissa
kaipaus lasitettu

ei kivellä ja kukalla yhteistä kotia
tehtävänsä kummallakin
myös muuttolinnoilla
jotka lähtevät ja palaavat

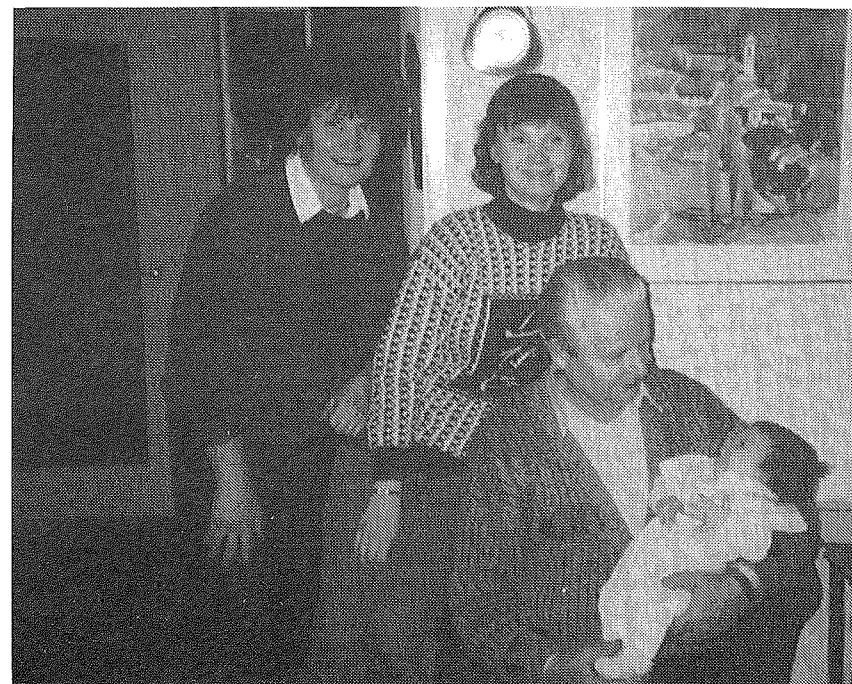
olemmeko muuttolintujen parvi
joka tulee etäisiltä vesiltä
innostunein siiveniskuin
pyrkien synnyinseutunsa
lämpimille rannoille
vain lähtenyt voi palata

terveisin
Topi Aava

Telekat näytillä

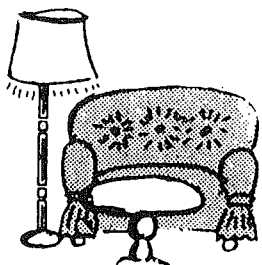
Punkalaitumen talonpoikaismuseolla 7.7.1991 pidetyillä AJOPELIPÄIVILLÄ antoivat oman lisävärinsä satakuntalaiseen esineistöön myöskin karjalaiset TELEKAT. Ne ovat Arvid Selosen valmistamat, evakkomatkaansa on niillä tehnyt Aapro Mörsky, ja ne ovat museolle karjalaisen kulttuurin tapahtumaan Sinikka ja Pentti Mörskyn lahjoittamat 1978. Valok. Eino Kuisma.

Neljän polven potretti

Neljä sukupolvea: Äijä Martti Karonen sylissä Merja Koivusen o.s. Kanervisto tytär Rita Helena ja mum-

mo Maire Kanervisto o.s. Karonen. Kuva otettu isänpäivänä -90.

Verhoiluliike
AAPRO KIISKI
41490 Niemisjärvi
☎ (941) 845 724
Hankasalmi

Herkkä hetki Sakkolan kirkon raunioilla 29. 6. 1991

Olimme taas tänäkin kesänä siellä entisessä Kiviniemessä ihailemassa kauniita maisemia. Ilmatkin suosivat meitä, oli niin lämmintä ja aurinkoista, mikä on tänä kesänä ollut harvinaista. Ensin tietysti kaikki menivät kotipaikkojaan katsomaan, ovatko ne yhtään muuttuneet vuoden aikana. Vettä ainakin oli satanut sielläkin. Sivutiet olivat paljon kuraisemat kun viime vuonna.

Iltapäivällä meillä oli retki taas Käksälmeen. Sieltä palatessa saimme kuljettajan tuomaan meidät Sakkolan kautta. Aino Salonen (ent. Suokas) Kiviniemestä, oli kerännyt kedon kukkia veljensä haudalle. Häneltä oli kaksi veljeä kaatunut jatkosodan aikana ja heidät haudattiin Sakkolan sankarihautaan. Nyt, 50 vuoden päästä, hän pääsi käymään veljiensä haudalla. Siinä oli nyt kaivettu iso kuoppa, joten hän vei kukat kirkon portaille, mitkä olivat kirkosta tähteenä.

Valokuvalle tarinaa

Suvannon Seudun heinäkuun numerossa olevassa ylioppilaskuvassa on äitini TOINI VALKONEN o.s. KUORIKOSKI (ei siis TAIMI).

Kuva on vuodelta 1913, jolloin hän pääsi ylioppilaaksi Helsingin Suomalaisesta Tyttökoulusta.

Toukokuun 31. pnä tuli kuluneeksi 100 vuotta äitini syntymästä ja veljeni Jaakko Valkosen kanssa kiitämme muistopäivän läheisyyteen sattuneesta julkaisusta.

Kirsti Karvonen o.s. Valkonen
Turku

Hiljainen hetki kirkon raunioilla.

Sitten laulettiin suvirrestä muutama säe. Tämän jälkeen Ainon poika Seppo luki enojensa muistoksi Aleksanteri Aavan runosta "Kaatu-neille pojilleni" pari säettä:

Ja muistan, lapsina ollessaan
kuin huokasin puoleen Herran:
"Käy Jumala, poikia siunaamaan,
vie miehen mittahan kerran!"
Kohtalon kättä en syytä nyt,
on rukoukseni täyttynyt.

Ken kaatui maatansa puoltaissaan
tään Suomen rajoilla milloin,
hän miehen mittahan suurimpaan
jo varttui, jo kasvoi silloin,
ja onnellisena hän uinua voi,
kun vapauslaulut mailla soi!

Lopuksi lauloimme Karjalaisten laulun. Ei ihme, jos kiviniemeläisten mielet herkistyivät kyyneliin, kun kaikki tiesimme miten paljon Aino äitinsä kanssa joutui kokemaan. Ainon isä oli jo nuorena Saksan Jääkärinä, siellä saamiinsa vaivoihin kuoli liian nuorena. Olin hänen hautajaisissaan, kun kotonta lähtiessä

alettiin soittaa sielun kelloja, joita Kiviniemen Suokkaille ainakin soitettiin. Nämä olivatkin sitten viimeiset soitot 1934. Olisivat soittaneet varmaan hänen kaatuneille pojilleenkin, jos olisi ollut mahdollista. Tämä vain tiedoksi Eino Suokkaalle, joka viime numerossa kirjoitti, ettei Suokkaan suvulle ole kelloja soitettu.

Kaarlo-veli joutui lähtemään jatkosotaan jo ikänsä puolesta ja oli tietysti mielissään että päästään kotiin taas. Toisin kuitenkin kävi, hän kaatui jo 15. päivä heinäkuuta 1941. Tämä oli suuri suru heille.

Erkki veli halusi sitten lähteä vapaaehtoisesti sotaan. Äiti ei olisi millään laskenut häntä, kun Ainokin oli siellä jossakin lottana. Ei auttanut äidin pyynnöt, hän halusi lähteä Karjalaan ja kotipaikkaa saamaan takaisin. Ei palannut Erkki enää, vaan kaatui 25. 5. 1943.

En ymmärrä, miten he ovat tämän kaiken kestäneet. Sankarihaudalta palasimme haikein ajatuksin Mote-lille.

Ester Loponen

Tält se jo
kaksikymment vuott sitte
henkis
Mie näi teatteri penkis
parin
joll käs ol käässä
Vaik jo olliit harmaat
päässä

Hyö olliit
miu anoppi ja appi
ja käet yhtee ol
kolmkymment
vuott aiemi
siunant
Toijalass pappi

Miss lienööpkii
se lemme taika
jota lisääp vaa
kulunt aika

Nii, viiskymment vuotta
on jo sellane jytypakkaus
jok todistaap
jott näil kahel on
tosirakkaus

Ko mie nyt onnittelen
Antin äitii ja issää
Toivonkii paljo
lemmevuosii lissää

Vaik ol morsee
puettun mustaa pukkuu
ko hää tul Koirase sukuu
Ja vaik ei pula-aja näläs
olt ees huntuu
Nii nyt on ilmas juhla
tuntuu

Tännäi suu napsaa
Soap nähhä kui
jalka kapsaa
Näyttätähä työ meilkii
sen lemmemahin
Ko Antti virittäp
valssitahin
Iloks tuvan
Sano sie Toivo Eevelleis
jot saanks mie Kultra, luvan

Eeva ja Toivo Koirasta kultahäije johost onnittelloop
Siru-minja

Vihkikuvassaan Eeva ja Toivo Koiranen.

EVAKKOPARIN KULTAHÄÄT (Omistettu Eeva ja Toivo Koiraselle 14.4.1991)

Kun nuoruuden rakastetun
saan kanssani valssiin taas kerran,
muistan Karjalan maat,
miss ensimmäs sain.

Ja takaa näin tahtien
nöyrinä soi kiitos Herran.
Päivä on rakkauden,
hääpäivä kultainen.

Ei mukaan sieltä paljon saanut kukaan,
vaan oisko koskaan arvattukaan.
Me saimme - vain rakkauden,
sen siirtoarteiden.

Tulimme tänne silloin köyhinä niin
ja nöyrinä katsoimme ylös taivasiin
Toivoin: kerran jos ois
hääpäivä kultainen.

Rakkaus tää kultainen
lahjana Luojan ja yhteisen tahdon.
Rakkaus tää ikuinen,
taas kerran ymmärrän sen.

Rakkain, ota nyt vastaan
rakkautein vanha, niin hellä.
Päivä on rakkauden,
hääpäivä kultainen.

On elo meillä käynyt myötään ja vastaan
Luoja heitellen hellinyt lastaan.
Rakkaus on siirtolainen,
me mukaan saimme sen.

Ja Hämeen maat sä tänään kanssani jaat
ja täälläkin sä rakkautein saat.
Tää päivä on rakkauden,
hääpäivä kultainen.

Sanat: Siru Koiranen
Sävel: Antti Koiranen

Matka Sakkolaan toisen

Kesällä -90 olisimme jo serkkuni kanssa olleet halukkaat lähtemään Sakkolaan, tuonne äitiemme syntymäpitäjään. (Omalta osaltani olen molemmin puolin sakkolalaisista vanhemmista.) Kuitenkin joka matkailmoituksen nähtyämme ja soitettuamme saimme kuulla olevamme vasta n.10 jonotuspaikalla.

Tänä keväänä pidimme varamme ja onnistuimme pääsemään tuon mainion matkanjohtajan Tapani Pietilän reissuun. Siis koko kevään odotelimme H-hetkeä 9.6.91 aamua innokkaasti.

Aamutuimaanhan sitä sitten lähdettiin. Kun nousin bussiin vasta Hollolan Salpakankaalla, tuntui oikein mukavalta kun Pulakan Elli totesi, että kyllä heti tuntee Kurikan Lindan tyttäreksi. Tunsin itseni oikein tervetulleeksi joukkoon.

Matkan aikana oli mukava kuultella ihmisten puheista tutun tuntuisia paikannimiä sekä henkilöiden nimiä. Itsehän en niistä muuta tiedä kuin mitä vanhemmat olivat puhuneet. Tunnelma bussissa oli mitä hauskin ja kun välillä lauloimme niin aina vaan parani. Rajamuodollisuuksissa meillä ei ollut kumpaankaan suuntaan mitään hankaluuksia — johtuipa se sitten kokeneesta matkanjohtajastamme tai siitä että taisimme olla ”sen sortin sakkia.”

Kun aloimme lähestyä Sakkolaa porukka tuli jotenkin tarkkaavaisiksi. Alkoivat tietysti tuntea paikkoja. Kiviniemeä ennen käännyimme oikealle kohti Petäjärveä ja kohta oli meidänkin vuoro ruveta tarkkaavaiseksi kun Elli kuulutti että Oili ja Leila, saavumme kohta Ryhmään ja Hiekkamäen Aapron paikka oli tässä ihan tien vieressä. Voi, voi, ohi mentiin, mutta huomenna tullaan oikein ajan kanssa uudelleen.

Jatkettiin siitä sitten Sudenhäntään Suvanto-hotellin pihaan. Monen näköistä kommenttia kuului että mihin

Me toisen sukupolven sakkolalaiset Suvannossa uimassa.

ihmeen metsään meidät on tuotu ja varsinkin kun satoi vettä niin kyllä vähän ankealta tuntui noin ensikatseella.

Siitä sitten majoituttiin ja paikkaa vähän tutkittuamme alkoikin tuntua että ei tässä mitään hätää. Purettiin siinä vähän kampeita laukusta pois ja lähdettiin rantaan. Siinä se sitten oli Suvanto koko komeudessaan. Isäni oli niin paljon kertonut minulle Suvannosta ja Kiviniemen koskesta, että jos jotakin osasin matkaltani odottaa niin sitä että Suvantoon pitäisi päästä uimaan. Nyt sateisena päivänä vesi oli kuitenkin niin kylmää, että siirsimme uimaan menoa ainakin huomiseen.

Ennen iltaruokailua jäi aikaa joten lähdettiin bussilla ensin Kirkolle ja hautausmaalle ja palatessa pysähdyimme Kiviniemeen. Maantiesillalla ja koskelle katsellessa tuli väkisinkin mieleen että nyt pitäisi isän olla tässä ja kokea tämä sama. Kuvien ottamisen jälkeen palasimme takaisin hotelliin ja kohta pääsimmekin syömään.

Ilta jatkui sitten tanssin ja seurustelun merkeissä ja ihmettelin että vanhempikin väki jaksoi istua niin kauan väsyttävän matkapäivän

jälkeen. Syykin kyllä selvisi myöhemmin. Kuulin jonkun sanoneen että oli ilo katsella kun nuoret tanssivat. Ehkä he elivät muistoissaan uutta nuoruutta.

Aamulla ”taksit” odottivat jo meitä Ryhmään lähtijöitä. Meillä oli Oilin kanssa hyvä onni matkalle lähtiessä kun samaan reissuun lähtivät äitiemme serkut Anna Kurikka ja Soini Kurikka. Nytkin he olivat tilanneet taksit valmiiksi ja niinpä ensimmäisessä autossa lähtivät Soini, poikansa Matti, Peltosen Hannu (Eelikesen poika) ja Virolaisen Toimi Hovinkylästä ja me tytöt Anna, Oili ja minä toisessa autossa.

Menimme ensimmäiseksi ahoille joka oli ollut aikoinaan kylän lasten ja kai nuortenkin kokoontumispaikkana. Siihen tuli sitten mummo joka asui siinä talossa joka oli ollut ennen Annan ja Soinin koti. Hän oli kovin puhelias ja vaikka emme puhuneetkaan samaa kieltä niin jostain kumman syystä jotain saatiin selvää. Kävimme hänen talossaan myös sisällä ja otimme valokuvia ja hän kirjoitti osoitteensa paperille kun lupasin lähettää kuvat.

Sitten seuraavaksi lähdimme Nuorannmäelle jonne Soini oli saanut tehtäväkseen toimittaa tuliaispaketin Vasilille. Koputtelimme ovelle ja olihan Vasil kotona. Toisen auton kuljettaja Sasha selitti vähän tilannetta Vasilille joka yllättävän äkkiä toipui hämmästyksestään jonka yllätysvieraat tuottivat.

Vasililla oli kissa ja koira ja yhtäkkiä eteiseen pujahti jalkojemme sekaan ”joku”.

Riemullamme ei ollut rajaa kun totesimme että siinä on oikea ”Sakkolan porsas”. Jo tämän takia matka kannatti tehdä.

Jatkettiin Hovinkylään joka oli itse asiassa sovhoosin peltona koko alue. Toimi kyllä selitti missä mikäkin talo oli sijainnut.

sukupolven näkökulmasta

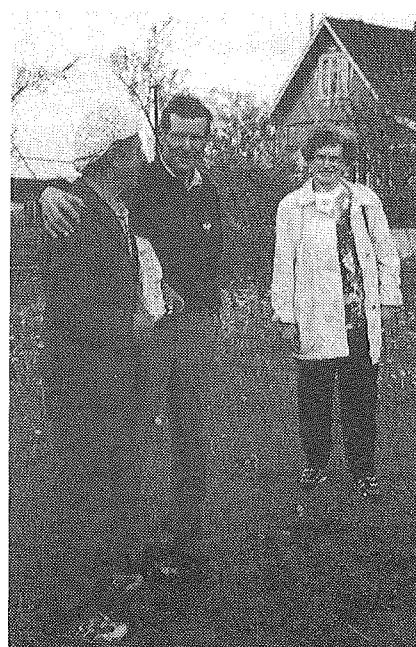
Sitten tultiin Petäjärven rantaan. Täällä Ryhmän lapset kuulemma kävivät uimassa. Kaunis pieni järvi se olikin ja miehet kertoivat että Hovinsaassa poltettiin aina juhannuskokkoa. Muuten, minulle jäi se käsitys että hovinkyläläiset sanoivat tätä järveä Hovinjärveksi ja petäjärveläiset Petäjärveksi. Oliko näin?

Tulimme takaisin Ryhmään ja aloimme etsiä missä olisi ollut Hiekkamäki. Ilman Annaa ja Soinia tuskin olisimme Oilin kanssa mitään löytäneetkään, mutta nyt sen talon kohdan pystyi paikantamaan maastosta. Täytyy myöntää että jos olisi ollut aikaa ja mahdollisuutta niin istuisin siellä kai vieläkin ajatuksissani. Huomasin että paikalla kasvoi ruusupensaita ja päätin että tänne on tultava uudelleen ja kaivaa kotiinviemisiä. Valokuvasimme sitä metsää kasvavaa talon paikkaa muistoksi käynnistämme ja sisaruksillemme näytettäväksi.

Kävimme vielä Peltosenmäellä ja siellä on alkuperäinen rakennus paikallaan jossa Hannun isä on syntynyt. Talo sijaitsee aurinkoisella etelärinteellä ja pellot avautuivat edessä. Aholle palatessa tapasimme vielä kylän ihmisiä ja eräs rouva puhui saksaa joten keskustelu kävi hieman paremmin. Nyt oli jo palattava takaisin Sudenhäntään ja sulateltava kokeamaansa.

Iltapäivällä oli tilaisuus päästä tutustumaan Petäjärven sovhoosiin jonka toimintaa selitti sikäläinen agronomi. Sovhoosi sijaitsi entisen Petäjärven kylän paikkeilla ja asemalakin käytiin, mutta kovin oli pieni tönö verrattuna historiankirjasta katsomaani valokuvaa alkuperäisestä asemasta.

Lounaan jälkeen lähdimme extempore Käkisalmeen joka vaikuttikin hieman ”sivistyneemmältä” paikalta. Lyhyt käynti torilla ja eräässä tarvaratalossa ja kiireestä johtuen oli

Anna Kurikka ja Soini Kurikka Vasilin pihamaalla.

harmi kun emme voineet käydä Laatokan rannassa. Bussin tankkaus Käkisalmissa oli myös kovin erilainen kokemus kuin suomalaisella huoltoasemalla. ”Takaluukkukauppiat” pitivät huolen että myös ihmisille oli ”tankattavaa”.

Palatessa jäimme Oilin ja Hannun kanssa Ryhmän kohdalla pois bussista tarkoituksena kaivaa ”Ryhmäruusun”-juuria kotiinviemisiksi. Sen teimme ja ilta-auringossa Hiekkamäki oli oikein mukavannäköinen paikka. Matkalla kävellessä Sudenhäntään oikaisimme ”Tommilan kujasiin” kautta jossa Elisa-tätini oli ollut Alen emäntänä.

Matka Sudenhäntään kävellessä ei tuntunut kovinkaan pitkältä ja matkan varrelta poimimme kieloja ja Karjalan käkikin kukkui meille.

Perillepäästyämme menimme rantasaunaan saunomaan ja sitten jo uskalsimme mennä uimaankin. Vesi oli kylmää, mutta kyllä se senarvoinen kokemus oli ettei menemättäkään voinut olla. Saunalla oli hieroja ja tilasinkin sen jo mutta jostain syystä

hän ei kai ymmärtänyt ja lähti pois sillä aikaa kun olin lämmittelemässä. Työaika kuulemma päättyi. Hannu ja Oili kyllä minua kiusasivat että hierojaparka pelästyi minut nähdessään ja lähti karkuun ja näin kai siinä kävikin. No, elämässä täytyy tottua pettymyksiin.

Loppuilta meni hujahti varsin nopeasti ja aamulla herättyämme pakkasimme tavaramme ja me ruusun juuremme huolellisesti laukkuihin ja aamiaisen jälkeen lähdimme kotisuomea kohti. Kun jätimme taaksemme Petäjärven ja Ryhmän Pulakan Ellin lausuman runonsäkeiden saattelemana en voi sanoin kuvata sitä tunnelmaa joka tuolloin oli bussissa. Itse en voinut enää itkultani edes katsoa Hiekkamäkeen päin. Kaikki koetut hetket olivat vielä niin pinnassa.

Viipurin pysähdysten jälkeen jatkoimme melkein yhtäkyytiä rajalle ja kuten jo kerroin tullimuodollisuudet sujuivat hyvin. Suomen puolella taas maittoi ruoka ja varsinkin kahvi matkalaisille ja paluumatka sujui taas laulellen. Kouvolassa ja Lahdessa jätimme taas osan matkalaisista pois kyydistä ja itse jäin taas Salpakankaalla, jossa minulla oli jatkokuljetus. Kiitos vaan Pietulle ”saatovirrestä”.

Yhteenvetona matkasta haluaisin kiittää kaikkia mukavia ihmisiä, joihin sain tutustua ja joidenka ansiosista matka oli niin onnistunut. Ei ole turhaa puhetta karjalaisten hyväntuulisuus ja iloinen mieli ja sanonta ”ilo pintaan vaik’ syvän märkänis” on aivan totta.

Erikoisen kiitoksen haluan osoittaa Annalle ja Soinille sekä ”yliveto-matkanjohtajallemme” Tapanille ja Ellille sekä kuljettaja Artolle.

Matkan kokemukset kertoili

Leila Vuorinen
Linda ja Santeri Paussun tytär

”Vai viel puputat!”

Äijä, äitini isä Matti Valtonen Sakolan Haitermaasta, oli kiivasluonteinen mies. Suuttua räiskähti äkkiä, mutta leppyi nopeasti. Lapsia perheessä olisi ollut kaikkiaan 14, mutta kaksi oli kuollut pienenä. Mummoni kuollessa oli nuorin lapsi, Ida, seitsemän vuoden ikäinen.

Äijä kaskusi mielellään lapsille niin omille kuin lastenlapsillekin. Kertoili Hyvästi Miehestä ja Pahasta Miehestä. Äijästä itsestään on monia tositarinoita, hänen äkkikipaisuudestaan eritoten.

Naapurissa, Koposen isossa tuvasa oli tanssit. Kesken ”lustinpidon” äijä ilmaantui tupaan.

— Onks’ mei työtöt tääl? Helena ja Iita vaik’ oisitta koton! äijä huusi. Juhana yritti puolustella sisariaan, mutta sisaret juoksivat jo kotia kohti. Toista lähtökäskyä ei ollut jääminen odottamaan!

Leipään ja ruokaan yleensäkin oli suhtauduttava kunnioituksella ja hartaudella. Erään kerran Juhana erehtyi mutisemaan ”en mie tätä tahto” ja jupisi jotain äijälle vastaan. — Vait! Vai viel puputat! äijä ärähti ja Juhanan jupinat loppuivat sillä sekunnilla. Tahtoi tai ei ruoka oli syötävä.

Lapikkaan kärki tarttui puun juurakkoon. Äijä riuhtaisi lapikkaat ja lastaan: — A minnuu että ennää kaa-ja! Vei pölkylle ja iskeä lisautti kirveellä ”kikat” poikki.

Kiisseliä oli keitetty suuri rautapadallinen ja se oli nostettu pihalle jäähtymään. Ettei porsas pääsisi ruokapadalle äijä oli määrännyt vartijoiksi kaksoset Helenan ja Juhanan sekä Idan.

Vartijoiden valppaus kuitenkin petti ja porsas kaatoi padan. Äijä huusi. Ja sikapossu huusi, kun kuumma kiisseli poltti kärsää. Vahtikol-

He söivät ”napkaassaa”. Äijäni, Matti Valtonen (1856—1941, kuoli Vesilahdella) ja poikansa Aleksanterin (Alen) poika Arvo. Arvo kuoli vuonna 1987 Myllykoskella. Kuva on otettu 1920-luvun puolivälissä Sakkolassa.

mikko pötki tuvan taakse karkuun. Vähän ajan kuluttua äijä tuli ja ihmetteli: — Mitä työ sin mänittä? Alattaks työ tulla pois! Eikä tapah- tuneesta sen enempää.

Äijä oli luvannut Helenan (äitini) tansseihin. Ida oli kolme vuotta nuorempi eikä saanut lupaa. Hän jäi kotiin itkeä ryöhkämään ja kyseli isältään eikö tämä käynyt koskaan nuorena tansseissa.

— Vai en käynt! Ja soitinki viel. Kannelta, äijä totesi kenties hiukka ylpeyttä äänessään.

Äijä ja pojanpoika Arvo laittoivat ruokaa. Arvo hämmenteli ”kaassaa” ja totesi: — Äijä, kattilassa on nappi. — Mitä myö pojat huolittaa. Syyvvää vaa napkaassaa, äijä vastasi.

Arvo ja Kuisman Aimo (Antin Aimo) tervasivat saunapadan. Teko oli tehty, mutta poikia alkoikin hirvittää. Mitä äijä sanoo? Pojat katsoivat parhaimmaksi käydä itse tunnus- tamassa tekosensa.

— Työhä vosterii olitta, äijä vain totesi tyyneesti. Poikien suureksi hämmästykseksi.

Kuoliovaaran vuoksi äitini isältä oli jouduttu leikkaamaan toinen jalka hänen ollessaan kuusissakymmenissä. Hän joutui käyttämään kainalosauvoja ja niiden avulla liikkuminen oli vaivalloista ja tuskallistakin. Sauvojen päät hankasivat toisinaan kainalot verilihalle. Äijä könkkäsi pitkiä matkoja, kymmenenkin kilometriä.

Kainalosauvan kärki jäi kiinni mattoon ja äijä oli vähällä kaatua. — Kaik’ rökäleet heil pittää olla lattial, äijä pauhasi ja tyrkki mattoja nurkkaan.

Matti-äijä oli tätini Katrin perheessä Loprassa. Täti ja hänen miehensä lähtivät kylään. — Nyt keikkukaa oikei, äijä innosti lapsia. — Josha miul ois toineki jalka, mie näyttäsi teil Suome poja sukkeluuvet, äijä ”uho- si” ja nauraa hehhautti.

Vaikka äijä oli ankara ja äksy, hän saattoi toisaalta olla hyvinkin leikkisä ja suvaitsevainen.

Äitini, Ida-tätini ja serkkuni Taimi Vuotilaisen kertoiluista muistiin kirjoitellut

Hanna Kitunen

Nurinkurin telluksen kääntöpuolella

Sotiemme välirauhan aikana päivänvaloon putkahtanut esikoiseni on Outokummun kenttätöissään ohjautunut maapallon kesäiselle manteele Australiaan, missä maanosan suurimman osavaltion Länsi-Australian alueella Outokumpu Explorati- on Australia PTV harjoittaa kaivos- toimintaa. Pääkaupungissa Perthissä valmistui vuoden vaihteessa Outokummun oma toimitalo, missä pojal- lanikin on työhuoneensa ja sen lisäksi käsittää hänen työkenttensä varsin laajalti australialaista ”puskaa”.

Jo vuoden ajan on poika ollut totuttautumassa aussien nurinkurisel- ta näyttävään elämänrytmiin. Elon- taipaleensa tärkeä merkkitapaus — 50-vuotissynttärin — sattui helmi- kuulle, ja kun katsoin, että tapaus si- vusi minuakin — olinhan ollut yhtä kauan isänä, päätin osallistua jubi- leumiin.

Persianlahden sotatoimet tosin loi- vat epävarmuuden varjon matka- hankkeen ylle, minkä vuoksi lento oli matkatoimistosta varattava useita kuukausia etukäteen. Kahdesta tar- jolla olevasta matkareitistä valitsin suoremman ja huokeamman eli Hel- sinki — Amsterdam — Jakarta — Perth, perillä kahden viikon ”kesä- loma” ja samaa reittiä takaisin.

Lunastaessani lentoliput viikkoa ennen matkaa, olikin reitti toinen eli se pidempi itäinen: Helsinki — Pa- riisi — Bangkok — Singapore — Ja- karta — Denpasar — Perth. Oli tul- lut kaupanpäällisiksi ylimääräistä kaukoitää.

Matkalaukun, jonka sisältönä oli kesäisiä asusteitani sekä pojan synt- tärilahjoja, osoitin matkan määrän- päähän Perthiin jättäytyen itse Fin- nain lennon AY 871 vietäväksi. Lä- hestyessämme Pariisia ilmoitettiin

siellä riehuvasta lumimyrskystä, mi- kä kuitenkin oli ohi koneemme las- keutuessa Charles de Gaullen lento- kentälle. Sää Pariisissa oli silti mei- käläistä talvisempi.

Pariisin nähtävyydet supistuivat osaltani loputtomalta tuntuvaan vaellukseen pitkin käytäviä ja liuku- portaita terminaalista toiseen, välil- lä odottelua ja lopulta indonesialai- sen Garudan satelliitin kautta DC-10 jumbo-jetin uumeniin.

Illansuussa Garudan lintujätti nousi CDG-lentokentältä korkeuksiin matkaten kohti itää, kohti äkisti tum- muvaa yötä. Taurus-vuoriston allam- me häipyessä hämärästä pimeään.

Päivänkoittoa kohti lennettäessä yö tuntui yllättävän lyhyeltä — vain pienen torkahduksen jälkeen alkoivat allamme erottua kaukoidän maise- mat. Aamun sarastaessa laskeudut- tiin Bangkokiin vajaan tunnin seiso- kille ja samanlainen seisokki oli pa- ri tuntia myöhemmin Singaporessa. Seuraavan kerran laskeuduttiinkin jo eteläiselle pallonpuoliskolle Indone- sian pääkaupunkiin Jakartaan, mis- sä tapahtui vaihto pienempään air- bus’iin, joka sekin vielä teki välilas- kun Balin Denpasariin ennen len- toaan uuteen maanosaan Austra- liaan.

Edelläkerrotuista ylimääräisistä vä- lilaskuista johtuen koneemme laskeu- tui Perthin lentokentälle noin 3 tun- tia ilmoitetusta aikataulusta myöhäs- sä, eli aamuyöllä kello kahdelta. Niin kauan oli poikani joutunut odotta- maan lentokentällä ja tuota odotus- aikaa lisäsi vielä se, ettei matkalauk- kuani löytynyt saapuneen matkatava- ran joukosta. Se toimitettiin asuin- paikkaani — synttärilahjat ym. sisäl- tö sensuroituna — viikkoa myöhem- min lentoyhtiö Garudan toimesta.

Garudan korvausvelvollisuuteen uskoen hankittiin käyttööni sopivia kesäasusteita USA:n 200 dollarin ar- vosta. Suosiolla ei lentoyhtiö kuiten- kaan suostunut laskuani maksa- maan, mistä syystä Outokummun si- käläinen toimintayksikkö käynnisti nimissäni prosessin saatavan perimi- seksi oikeusteitse. Lienee syytä hie- man selitellä tuota otsikossa mainit- tua nurinkurisuutta. On helppo ku- vitella, että kaikki eläväiset siellä pal- lon alapinnalla roikkuisivat ylösalai- sin kuin tuo nukkuva tuubinenäinen lepakko. Selvin konkreettinen nurin- kurisuus on kuitenkin vasemman- puolinen liikenne. Jopa aurinkokin siellä näyttää kiertävän vastapäivään (mihin se meillä pystyy vain Meri-Tei- jon mainoksessa). Oli vaikea tottua luonnonilmiöön ajellessa puolenpäi- vän aikaan valtatietä pohjoiseen, kun aurinko helottaa korkealla edessä- päin. Ja merkittävin nurinkurisuus on tietenkin se, että kun meillä on tal- vi kylmimmillään, siellä on kesä kuu- mimmillaan.

Ainutlaatuisen todisteen viimemai- nitusta seikasta sain, kun lauantaina 23. 2. tv-uutisissa mainittiin olleen kaikkien aikojen korkein lämpötila eli 46,2 astetta. Paikallisella pienko- nekentällä pantiin vieläkin parem- maksi — mitattiin lukema 47 lämpö- astetta varjossa. Seuraava sunnuntai- päivä sitä vastoin oli kuin tyypillinen suomalainen kesäpäivä — tuulinen, sateinen ja kolea, ensi kertaa puoleen vuoteen.

Lisää Australiasta myöhemmissä numeroissa.

Eka Karppanen

Eka Karppanen on Grafia ry:n kunniajäsen, MTV:n pitkäaikainen graafinen suunnittelija sekä graafik- ko-mainoshoitaja

Raija Mörsky o.s. Rastas töidensä äärellä. Valokuva: Juhani Helariutta

Taidetta elämänmenosta

Karjalaisjuurinen, nykyisin Pirkkalassa asuva Raija Mörsky o.s. Rastas, piti kesällä kuvataidenäyttelynsä Punkalaitumen Yli-Kirralla. Raija Mörskyn vanhempien Selma o.s. Laamanen ja Viljam Rastaa kotikylä Sakkolassa oli Riiska.

Raija Mörskyn tauluista löytyy paljon tunnetta ja omakohtaista elämänmenoa. Raija Mörsky asettui aikoinaan kotiperheensä mukana evakkoretken päätyttyä Punkalaitumelle. Elämän alku uusilla asuinsijoilla jätti tunteenomaisia muistikuvia, mitkä nyttemmin ovat purkautuneet taiteilijan töiden kautta.

Anna Nuortaman muistolle

Anna Helena Nuortama o.s. Naskali syntyi 27. 11. 1911 Sakkolan Lapinlahdella Anna-Liisa ja Matti Naskalin maanviljelijäperheen kahdeksanlapsisen kodin kuudentena lapsena ja kuoli 24. 5. 1991 Valkeakosken sairaalassa pitkällisen sairauden murtamana.

Työskentely karjan parissa muodostui yhdeksi hänen elämänsä keskeisistä tehtävistä. Jo lapsena hän paimensi oman kodin karjaa Kalojalalla ja Kaitoin niityillä.

Nuoruusvuosinaan hän työskenteli kotonaan maa- ja karjataloustöissä, mutta mieli paloi opin tielle.

Vuonna 1932 hän aloitti opinnot Etelä-Karjalan tietopuolisissa karjanhoitokoulussa Talissa. Työskenneltyään karjakkona Taipalsaarella hän hakeutui v. 1936 Taliin tarkastuskarjakkokurssille. Kurssin päätyttyä hän siirtyi Vpl Pyhäjärvelle Saaprun tarkkailupiiriin tarkkailukarjakkoksi, missä tehtävässä hän toimi vuoteen 1939 asti, jolloin hän avioitui ja siirtyi talon emännäksi. Puolisonsa Heikin kanssa hän alkoi hoitaa kotitilaa Rahkajärvellä elokuussa 1939.

Saman vuoden marraskuussa syntynyt talvisota muutti nuorenparin, niinkuin muittenkin karjalaisten, elämän täydellisesti.

Välirauhan aikana oli vielä mahdollisuus palata kotiin Karjalaan jatkamaan elämää siellä, mutta jo 18. 6. 1944 oli Karjalan koti jätettävä lopullisesti.

Sotien aikana syntyivät perheen kolme lasta. Evakkotie päättyi vihdoin 8. 12. 1948, kun saatiin hankittua uusi koti Kangasalta.

Tilan kunnostaminen tuottavaksi ja kodin kohentaminen ajanmukaiseksi vaativat monia työntäyteisiä vuosia ja verottivat viljelijäparin terveyttä. Maanviljelyksen ja karjanhoidon lisäksi Anna ja Heikki Nuortama alkoivat harjoittaa hedelmä- ja vihannesviljelyä, mihin Tampereen läheisyys antoi luontaiset edellytyk-

set. Laajentunut maatalous antoi työtä myös perheen kasvaville lapsille.

Kun tilan tuotanto alkoi vakiintua, oli viljelijäpariskunnalla mahdollisuus osallistua yhteiskunnalliseen ja vapaaseen järjestötoimintaan. Vuosittain käynnit Pyhäjärven ja Sakkolan juhlilla olivat heille tärkeitä. Myös tiivis ja läheinen kanssakäyminen sukulaisiin ja tuttaviiin oli oleellinen osa tämän karjalaisperheen elämäntapaa.

Vuonna 1974 Anna Nuortama jäi leskeksi ja luopui tilanpidosta. Hän osallistui voimiensa mukaan poikansa perheen kanssa tilan töihin, kunnes sairaus alkoi saada hänestä otteen. Loppuvuosina liikkuminen ja jokapäiväiset askareet alkoivat tuottaa vaikeuksia, mutta silti hän sitkeästi yritti tulla toimeen omin avuin.

Ruumiillinen ja henkinen riisuminen jatkui voimien yhä heikennyttyä, kunnes toukokuuisena iltana hänet kutsuttiin jo odottamaansa lepoon. Hänet siunattiin Kangasalan Huutijärvellä puolisonsa vierelle 15. 6. 1991 omaisten ja ystävien saattamana.

Naskalin kahdeksanlapsisesta sisarusarjasta oli häntä saattamassa enää yksi, Helmi-sisar.

Äitiä ja mummoa jäivät kaipaamaan lähinnä Kyllikki, Arja ja Veijo perheineen.

KUOLLEITA

Ida Kallonen, omaa sukua Viskari, s. 30. 11. 1901 Sakkolan Purpuassa, kuoli 13. 8. 91 Lempäälän terveyskeskuksessa.

Ida-mummo oli ison perheen emäntä, hän kasvatti seitsemän lasta ja samalla hoiti emännyyttä osallistuen uutteruudella kaikkiin talon töihin. Kun evakkokausi päättyi monien asuinpaikkakuntien jälkeen Lempäälän Kuljuun hänen emännyytensä jatkui eläkepäiviin saakka. Harrastuksena hänellä oli marittatyö — sitä jatkuikin siihen saakka kunnes Haparaisten marittayhdistys lopetettiin.

Ida Kallosta jäivät kaipaamaan lasten, lastenlasten ja lastenlastenlasten lisäksi laaja sukulais- ja ystäväpiiri.

Aune Kaustala o.s. Karonen syntyi 7. 4. 1913, kuoli 7. 7. 1991. Hänen kotikylänsä Karjalassa olivat Valkjärven Peräkorpi ja avioliiton solmimisen jälkeen Sakkolan Petäjäjärvi, viimeinen kotipaikka Vesilahden Kirkonkylä. Siunaustilaisuus Vesilahden seurakunnassa 21. 7. 1991, minkä jälkeen muistotilaisuus Vesilahden seurakuntasalissa.

Vilho Lopenen syntyi 18. 8. 1914 Sakkolassa, kuoli 25. 6. 1991 Valkeakosken sairaalassa. Entinen

kotikylä Sakkolan Haparainen ja viimeinen kotipaikka Kangasala. Siunaustilaisuus Kangasalan Huutijärven kappelissa 6. 7. 1991, jonka jälkeen muistotilaisuus Huutijärven seurakuntakodissa.

Hilda Lemmetti o.s. Kallonen syntyi 11.12.1899 Sakkolassa, kuoli 4.6.1991 Huittisten terveyskeskuksen vuodeosastolla. Hilda Lemmetti oli Sakkolan — Lapinlahden Marttojen perustajajäsenenä 70 vuotta mukana Marttatoiminnassa, siitä 40 vuotta rahastonhoitajana, ja hänet tunnettiin viimeisellä kotipaikkakunnallaan Punkalaitumella ahkerana käsityöihmisenä.

Seppo Patja syntyi 29.5.1948, kuoli 17.6.1991. Kotipaikka Punkalaidun.

Anja Liisi Reponen o.s. Karvanen syntyi 1.1.1925, kuoli 20.7.1991 Varkauden sairaalassa. Kotikylä Sakkolassa Riiska.

Lea Kaarina Nuora o.s. Pajari, nukkui pois 4.4.1991 Kuljussa Lempäälässä. Hän oli syntynyt 26.12.1926 Sakkolan Haparaisten kylässä.

Työne Helena Nuora kuoli 24.6.1991 Lempäälän terveyskeskuksessa, hänen viimeinen asuinpaikkansa oli Vesilahti. Syntyään hän oli Sakkolan Petäjäjärveltä, ja hänen syntymäpäivänsä oli 6.10.1911.

Pauli Edvard Hännikäinen syntyi 7. 11. 1928, kuoli 11. 6. 1991. Entinen kotikylä Sakkolan Lupra ja viimeinen kotipaikka Ylöjärvi.

Olavi Meskanen syntyi 22. 3. 1926 Sakkolassa, kuoli 26. 6. 1991 Helsingissä. Entinen kotikylä Sakkolan Haparainen ja viimeinen kotipaikka Helsinki.

VUOSIA TÄYTTÄ-NEITÄ

90 VUOTTA täytti Juho Kallonen 11. 4. 1991 kodissaan Toijalassa. Korkeasta iästään huolimatta hän on pirteässä kunnossa, vain näkö on huonontunut.

Juho Kallonen syntyi Sakkolan Lapinlahdessa ja viljeli omistamaansa maatilaa. Nuorena miehenä hän ehti harrastaa maidonvientiä Pietariin monen Sakkolan miehen tapaan.

Juho Kallonen oli kotikylänsä luottamusmies, toimien muun muassa kunnanvaltuustossa, koulun johtokunnan puheenjohtajana, kunnallislautakunnassa ynnä muissa toimielimissä. Hän oli lautamies ja myös Sakkolan osuuskaupan hallintoneuvostossa, Sakkolan Lapinlahden osuuskassan perustajana ja hallituksen puheenjohtajana. Kun osuuskassa siirtyi Lempäälään, hän oli pitkään Lempäälän seudun osuuskassan luottamustoimissa.

TILAA SINÄKIN OMA SUVANNON SEUTU

VUOSIA TÄYTTÄ- NEITÄ

80 VUOTTA täyttää Maire Eliina Salmela o.s. Jantunen. Hän on syntynyt Raudun pitäjässä Orjansaaressen kylässä 1911. Nuoruusvuodet olivat hänelle moninaisia sisältäen kaikenlaista nuoren tytön elämään kuuluvaa: hän oli lottana niin kauan kunnes se toiminta lopetettiin, ja marttatyö oli hänelle myös mieltä: siinä sai käydä monenlaisia kursseja. Hän kuului lisäksi laulukuoroon. Nykyisin Maire Salmela viettää vanhuuden päiviään kotonaan Ruoveden Väärinmajan Leppäkorvessa miehen- ja poikansa kanssa.

80 VUOTTA täytti 9.6.1991 Aino Komonen o.s. Kiuru Hämeenlinnassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Haidermaa.

90 VUOTTA täytti 16.7.1991 Selma Karja o.s. Kekki. Hänen kotikylänsä oli aikoinaan Sakkolan Kaarnajoki.

70 VUOTTA täytti 16.7.1991 Oskari Kuuppo Lempäälän Mattilassa. Hänen kotipaikkansa oli Sakkolan Kelja.

70 VUOTTA täytti 28.7.1991 Kerttu Virolainen o.s. Kurikka Vesilahdessa.

80 VUOTTA täytti 22.8. Tauno Kurikka Vesilahdessa. Hän on syntynyt myös sakkolalaisia.

85 VUOTTA täytti 5.7.1991 Anna Viskari o.s. Naskali Pirkkalassa. Kotikylä oli Sakkolan Vilakkala.

75 VUOTTA täytti 15.8.1991 Eero Kuisma Hyvinkäällä. Hän on syntynyt Sakkolan Luppasa. Merkkipäivänään Eero Kuisma oli matkoilla.

70 VUOTTA täytti 26.7.1991 Selma Maria Haikonen Pirkkalassa. Hänen entinen kotikylä oli Sakkolan kk.

60 VUOTTA täytti 30.7.1991 Anni Isotalo o.s. Tenkanen Pirkkalassa. Hänen entinen kotipaikka oli Sakkolan Karhola.

80 VUOTTA täytti 27.5.1991 Somerolla Alma Riitta Kiiski o.s. Rastas Riiskankylästä.

50 VUOTTA täytti 14.6.1991 Matti Kalervo Ukkonen Punkalaitumella. Hän on toiminut Punkalaitumen Karjalaiset ry:n hallituksen tämänhetkisenä sihteerinä. Vanhemmat Hilma o.s. Henttonen ja Toivo Ukkonen Riiskasta.

60 VUOTTA täytti 10.6.1991 Veikko Loponen Pirkkalassa. Kotikylä Sakkolan Luprikkala.

70 VUOTTA täytti 5.8.1991 Sirkka Kuuppo o.s. Kekki Lempäälässä. Hän on kotoisin Sakkolan Haparaista. Sirkka on ahkera perinteenkerääjä ja kirjoittaja, ja hän on saanut lukuisia tunnustuksia muun muassa murrekirjoituksistaan.

80 VUOTTA täytti 30.8.1991 Anna Lemmetti o.s. Naskali Lempäälässä. Hän on kotoisin Sakkolan Ojaniemestä.

75 VUOTTA täytti 7.8.1991 Laha Sylvia Sikanen Punkalaitumella. Kotikylä Valkjärvi.

Sakkolan kunnailla

*Kuuntele,
ole hiljaa ja kuuntele!
Vuosikymmenet täällä kuiskaillee.
Juoksuautojen reunat sammaltuneet
ja arvet kyljissä honkien
ne kertovat tarua vuosien takaa
niin hiljaa, niin hiljaa kuin huokaisten
männyn kunnailla kannaksen.*

*Seiso hiljaa ja kuuntele,
täällä soturien henget sinulle kuiskii.
Menneitten aikojen aaveet,
näkyvät, haamujen armeija ohitse kulkee,
muistuttaen taistelun melskeestä.*

*Laskeudu maahan,
painan poskeni metsän jäkäliin
ja tunnen tuskan, ikävän.
Täällä pojat Äitien
sai unen pyhän ikuisen,
kuiskaukset heidän metsässä nyt kuulen.
Uhrasivat elämänsä verin sekä kyynelin,
vapaudeksi maamme.*

*Ole hiljaa ja kuuntele,
ole hiljaa!
Sinä pyhällä maalla seisot,
honkien siimeksessä,
sammaleen peittämällä kankaalla.
Täällä veli veljen viereen uupui.*

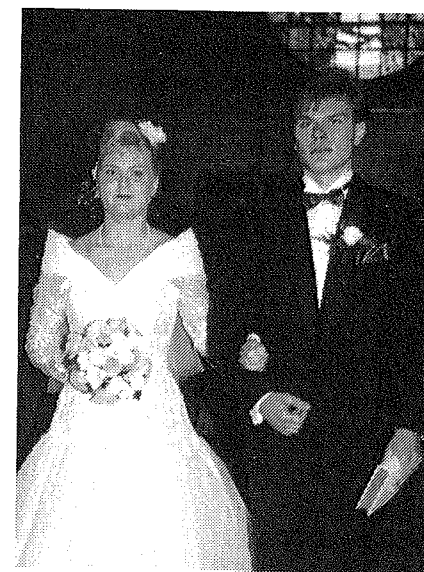
*Seison hiljaa ja kuuntelen
nyt hongat kannaksen kuiskaillee
miehistä, urhoista, kaatuneista,
tuskista ja toivosta,
avusta huudon kuulen,
pyynnön nöyrän armosta viimeisestä.*

*Ole hiljaa ja kuuntele,
ole hiljaa!
Kuuntele honkia.
Kuin pylväät temppelein ne hipoo
taivaan sineä,
kasvaen uhriverestä.*

*Hiljaa, hiljaa
ole hiljaa ja kuuntele.
Paljasta pääsi rukoukseen.
Veri poikies kalliisti maksoi
sun tiesi vapauteen.*

*Martta Karvonen Olesen
10. 7. 91. Tanska*

PERHE- UUTISIA

Avioliittoon vihitty Tampereen Tuomiokirkossa 15.6.-91 Kristiina Riihi-järvi ja Jari Kanervisto. Vihkimisen suoritti pastori Aaro Eerola. Häät vietettiin Karosen tilalla Ruskossa. Kristiina ja Jari olivat kesällä -90 mukana Karosen perheen Sakkolanmatkalla. Jariin äijä on Martti Karonen.

Uudet ylioppilaat

Nokian lukiosta pääsi keväällä -91 ylioppilaaksi Tiina Hannele Soini, vanhemmat Altti ja Raija Soini o.s. Welling. Tiinan isovanhemmat ovat Arvo ja Anna-Liisa Welling Sakkolan kirkonkylästä.

Tuoreporin lukio, Turku: Mira Annika Sihvo. Vanhemmat Pekka ja Pirjo Sihvo. Isoäiti Sirkka Sironen o.s. Kuparinen syntymänsä Sakkolan Lapinlahdelta. Isoäiti Martta Sihvo ent. Inna o.s. Majuri syntymänsä Valkjärveltä. Isoisä Matti Sihvo syntymänsä Valkjärveltä.

Lempäälän lukiosta pääsi ylioppilaaksi Mikko Ilari Järvi. Äiti Kirsti Martikainen Lempäälästä. Isovanhemmat Raili ja Oskari Kuuppo ent. kotipaikka Sakkolan Kelja.

Sakkolan Sotainvalidien ja veteraanien toiminnasta ja tavoitteista

Sakkolan Sotainvalidit osasto on perustettu jatkosodan aikana v. 1942 SAKKOLASSA. Osasto toimi sotainvalidiosastona täällä evakossa vuoteen 1975, jolloin Tampereella 13. 12. -75 pidetty vuosikokous päätti johtokunnan ehdotuksesta muuttaa osaston toiminta kerhomuotoiseksi. Vuonna 1979 kerhon toiminta vahvistui, kun vuosikokous Ikaalisten Terveyskylpylässä 3. pv. helmikuuta päätti Lauri Lampun ehdotuksesta hyväksyä kerhon jäseneksi myös Sakkolan sotaveteraanit. Näin toimintamme laajeni ja voimistui ratkaisevasti, kun saimme joukkomme vahvistukseksi veteraanimiehet ja -naiset. Toimintakertomuksista näkyy, miten kerhon puitteissa on pidetty säännöllisesti vuosikokoukset, vierailtu, urheiltu, retkeilty, kunnioitettu poisnuikkuneita veteraaniveljiä, ja huomioitu vuosia täyttäneitä, ynnä muuta toimintaa.

Vuoden 1991 vuosikokous pidettiin maaliskuun 16 pv. Risto Jääskeläisen maatilalla Pirkkalassa. Isännän toivotettua vieraat tervetulleeksi, kiitti kerhon puheenjohtaja Martti Karonen kutsusta ja avasi kokouksen. Kokous katsottiin laillisesti kokoonkutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Puhetta johti kokouksen avaja ja sihteeriksi kutsuttiin Aune Karonen. Normaali kokouspykälien jälkeen valittiin kerholle johtokunta. Puheenjohtajana jatkaa Martti Karonen, samoin varapuheenjohtajana jatkaa Risto Jääskeläinen. Muut johtokunnan jäsenet ovat Aarne Naskali Lempäälä, Lauri Lamppu Valkeakoski, Kaarlo Huuska Kangasala, Erkki Lopenen Pirkkala, Aukust Viskari Lempäälä. Johtokunnan lisäksi valittiin pitäjien

edustajat, jotka pitävät yhteyttä johtokuntaan, ja huolehtivat alueellaan asuvien sakkolalaisten veteraanien asioista. Valituksi tulivat: Arvi Tiinus Toijala, Väinö Tenkanen Vantaa, Heimo Viskari Orivesi, Eino Sulerovo Tampere, Viljo Purontaa Vesilahti, Aleks Ollikainen Ruovesi, Aarne Karvanen Huittinen, Väinö Viskari Lempäälä, Eino Kuisma Jyväskylä ja Eino Patja Punkalaidun. Kerhon sihteeriksi tuli Aune Karonen, hän hoitaa myös rahastonhoitajan tehtävät. Tilintarkastajiksi valittiin Laila Huuska ja Aira Jääskeläinen, varalle Irja Ukkonen ja Veikko Lopenen. Vuoden 1991 toimintasuunnitelmasa todetaan, että vuonna 1992 on osaston perustamisen 50-vuotisjuhla-vuosi, joten kokous velvoitti johtokunnan toimimaan niin, että 50-vuotisjuhlat pidetään perustamispaikkakunnalla Sakkolassa.

Johtokunta kokouksessaan 16. 4. -91 Karosella päätti edetä asiassa niin, että laaditaan anomus Suvanto-Säätiölle, jossa informoidaan Säätiötä ja tiedustellaan mitä mieltä Säätiön valtuuskunta on suunnitelmasta ja voisiko valtuuskunta tukea Sotainvalideja taloudellisesti, mutta ennen kaikkea hyväksyykö Säätiö suunnitelmamme, ja voisiko se tukea toimintaamme arvovallallaan.

SÄÄTIÖN KOKOUS

Suvanto-Säätiön valtuuskunta 24. 4. -91 pitämässään kokouksessa Lempäälässä, käsitteli anomuksemme ja totesi, että Sakkolan Sotainvalidit ja veteraanit voivat järjestää juhlavuotenaan v. 1992 Sakkolan pitäjäjuhlat

Tampereella.

JOHTOKUNNAN KOKOUS

Johtokunta kokoontui 20. 7. -91 Aarne Naskalin maatilalle Lempäälää, siellä oli mukana myös Suvanto-Säätiön valtuuston puheenjohtaja Eero Kurikka. Eero puolestaan hyväksyy suunnitelmamme, ja omana kantanaan kertoi sotaveteraanien tarvitsevan tulevaisuudessa enemmän huomiota Säätiön taholta. Johtokunta päätti kehittää osaston juhlavuotena niin, että kotiseuturetki tehdään osaston perustamisen 50-vuotisen toiminnan merkeissä kesäkuun puolivälin paikkeilla. Majoitutaan turistikeskus Losevossa Kiviniemessä. Vierailaan osaston perustamispaikalla Haidermaan kansakoululla, sekä jos saamme luvan, vierailemme Sakkolan kirkon raunioilla, jossa kunnioitamme n. 200 sakkolalaisen sankarivainajan muistoa.

Kerhon puheenjohtaja on neuvotellut Sakkolan Sotainvalidien 50-vuotisjuhlien pitämisestä perustamispaikkakunnalla Sakkolassa, Sotainvalidien Veljesliiton puheenjohtaja maaherra Uki Voutilaisen, sekä liiton pääsihteeri Juhani Saaren kanssa. Liiton johtoelimet ovat suhtautuneet erittäin myönteisesti hankkeeseen, jopa itse puheenjohtaja Voutilainen on ilmoittautunut matkalle mukaan.

Sotainvalidien Veljesliitosta vieraillee lähetystö elokuussa Moskovassa ja Leningradissa, jolloin muun muassa Sakkolan matka tulee esille. Sakkolan Sotainvalidien toiminta täällä evakkotaipaleella on ollut vaivaloista ja vaatimatonta, mutta toiminnal-

Eevan suku koolla — sukuseura syntyi

lamme olemme yrittäneet pitää yhteyttä toisiimme, ja näin vaalineet sakkolalaista perinnettä, mutta ennen kaikkea luoneet uskoa tulevaisuuteen. Joukkomme on harventunut ratkaisevasti kuluneina vuosina. Nyt on lähestymässä aika, jolloin osastomme vähäinenkin toiminta loppuu. Me jäljellä olevat Sotainvalidit ja veteraanit toivomme, että Suvanto-Säätiö enenevässä määrin ottaisi huomioon vanhenevan sakkolalaisen sotaveteraanin tarpeet.

Sotainvalidit ja Sotaveteraanit ystävineen, huomioikaa asia, varautukaa matkaan ja ilmoittakaa osallistumisesta hyvissä ajoin johtokunnan jäsenille tai pitäjien edustajille.

Veljellisesti tervehtien

Martti Karonen
os. Karosen tila
33710 TAMPERE
p. 175 706

SANANPARSIA

Joutavalla koiralla on jotakin hommaa.

Joukossa on jotakin, karjassa kirjavia.

Jos syyttä suuttuu, niin lahjatta leppyy.

Joka kuuseen kurottaa, se katajaan kapsahtaa.

Joka vanhoja muistaa, niin sitä tikulla silmään.

Ei taut tapa, jos ei ole päivät luvut.

Ei ole koiraa karvoihe katsomista.

Ei se vanha vijatta kuole.

Ei se korppi korpi silmeä kaiva.

Ei piijä männä kirjatta kirkkuo, eikä kirviettä metseä.

Ei se haukkuva koira pure.

Ei se haukku haavaa tee, jos ei koiraa purra saa.

Ei se tekijältä työ lopu.

Ei se ole kallista, mitä rahalla saa.

Ei se vieraalle kuulu, mitä kerjäläise pussissa on.

Eevan suku Sakkolan Vilakkalasta piti ensimmäistä sukkokoustaan Orivedellä 3. 8. -91 Laulumajalla. Kokous ajoittui Sakkola-juhlien yhteyteen, joten kaukaa tulleet sukulaiset voivat samalla osallistua juhlien moniin tilaisuuksiin.

Aluksi kokousväki hiljentyi Karjalaan jääneiden muistopatsaan äärelle kunnioittamaan Eeva-suvun menneitä sukupolvia. Täältä siirryttiin kokouspaikalle, jossa kuulumisia vaihdettiin kahvikupin ääressä.

Maisteri Yrjö Länsirinne Porvoosta avasi varsinaisen kokouksen toivottaen kaikki tervetulleiksi. Hän kertoi jatkavansa isänsä Tauno Länsirinteen (Eeva) aloittamaa sukututkimusta. Mukanaolijat saivat välähdysten tutkimuksen nykytilasta piirtoheittimen välityksellä.

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Pekka Kajarinne ja sihteeriksi

Kyllikki Kajarinne. Pöytäkirjantarastajiksi tulivat Elli Salomaa ja Heli Vikstedt. Käydyn keskustelun jälkeen päätettiin perustaa Eevan sukuseura. Asioita hoitamaan valittiin viisijäseninen sukuneuvosto. Siihen valittiin Yrjö Länsirinne, Pekka Kajarinne, Kalevi Eräranta, Kaarina Kekki ja Sirpa Vehviläinen.

Kokouksessa oli runsaasti musiikkia. Sitä esittivät Kajarinteen perhekuoro laulamalla tilaisuutta varten harjoittelemansa laulun ”Karjalan termäsil” sekä Yrjö Länsirinne soittamalla viululla mm. kansanmusiikkia Sakkolasta. Yhteislauluun osallistuivat kaikki innolla. Seuraavaan kokoontumiseen jäi Eeva-suvun oman laulun opettelu.

Kokousväen parhaat kiitokset sukkokokouksen järjestäjille!

Kyllikki Kajarinne

SOITA MINULLE ILLALLA...

Suvannon Seudun toimituksen puhelinnumero 931 - 748 448 on numero, josta toimittajan tapaa parhaiten vasta iltasella. Puhelinta saa piristytää vaikka kuinka myöhäsellä, sillä päiväsaikaan olen toisessa leipätyössä ja alkuiilloista toisinaan pois puhelimen viereltä.

Joku onkin ihmetellyt, että eikö toimituksen numero ollenkaan ole käytössä. On toki, kun soittaa vasta iltasella!

Kuulemisiin

Marjo Ristilä-Toikka

Eeva suvun sukulaiset haluavat esittää kauniit kiitokset Kajarinteen sisaruksille, sukkokokouksen järjestelyistä ja ylenpalttisesta tarjoilusta Oriveden Opiston Laulumajalla 3. 8. -91. Ohjelmakin olisi kelvannut vaikka isommallekin forumille.

Perheutisia

Avioliittoon vihittiin 3.8.1991 Heli Skyttä ja Jukka Silen. Helin vanhemmat Maija ja Martti Skyttä Kouvolasta. Isän vanhemmat Alina o.s. Ukkonen ja Veikko Skyttä Kiviniemestä.

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on nyt saatavana, samoin on vielä runsas varasto kirjaa: Sakkolan kylät tuvasta tupaan. Kirjoja on saatavana: Lempäälän-Viialan Osuuspankki, Lempäälä ja Kulju (Esko Kallonen), Eero Kurikka, Huhtamo puh. (932) 64 506, Uno Pulakka, Ruovesi puh. (934) 76 021, Anneli Kuisma, Eino Koiranen ja Esteri Lopenen, Lempäälä. Punkalaitumella kirjoja myy Eino Kuisma, puh. (923) 74 346.

Postitilaukset: Elli Pulakka, Lempäälä puh. (931) 751 241. Ainoastaan Elli Pulakka lähettää postilähetyksinä.

Hinnat: Sakkolan historiaa II 70,—, Sakkolan kylät tuvasta tupaan 110,—. Postilähetyksistä lisäksi lähetyskulut. Myyntipisteitä järjestetään lisää ja niistä ilmoitetaan Suvannon Seudussa.

NYT ON TILAISUUS HANKKIA EDULLISESTI LAHJAKIRJOJA!

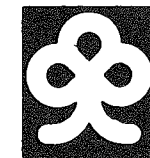
Kaikki sähköasiat voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI — PUH. (931) 739 541

Tampereen Aluesäästöpankki
auttaa — neuvo — palvelee

LEMPÄÄLÄN PELTITYÖ

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 751 886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

Putkiliike P Nuora Ky

37560 KULJU

puh. 676 100

TILAA SINÄKIN OMA
SUVANNON SEUTU

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti,
ilmestyy 1991 8 kertaa vuodessa

Tilaushinta
50 mk vuosikerta

Ilmoitushinnat
1 mk, palsta mm

Toimituksen ja konttorin osoite
Rautasema 37550 Moisio
Puhelin (931) 748 448

Postisiirtotili
TA 359 751

Pankki
Lempäälän-Viialan Osuuspankki
37500 Lempäälä
Tilinumero 522803-211955.

Vastaava toimittaja
Marjo Ristilä-Toikka

Toimituskunta
Esko Kallonen
Eero Koppanen
Ritva Koski
Juha Kuisma
Uno Pulakka